2.11.2015

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston asiantuntijakuuleminen 3.11.

Peruväylänpidon määrärahan riittävyys Keski-Suomen ELY-keskuksen alueella

Taustaa

Keski-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että väylänpitoa voidaan toteuttaa pitkäjänteisesti asiakastarpeet huomioiden. Liki vuosikymmenen jatkunut rahoituksen heikkeneminen on johtanut tilanteeseen, jossa koko väyläverkolla on ajauduttu tekemään tarpeisiin ja omaisuuden hallinnan näkökulmasta liian kevyitä toimenpiteitä. Vaikutuksiltaan vain lyhytaikaisiksi tarkoitetut toimenpiteet ovat jääneet usein pysyviksi. Tämä on paitsi heikentänyt asiakkaille tarjottavaa laatua, myös kasvattanut tieverkon korjausvelkaa. Merkittävä osa korjausvelasta on piilevää, eikä vielä vaikuta tiestön käyttöön.

Keski-Suomen tieverkon merkittävä erityispiirre on sorateiden suuri osuus. Vastaavasti vähäliikenteisen päällystetyn tieverkon pituus on pieni. Vilkkaiden sorateiden osuus Keski-Suomen tiestöstä on kaksinkertainen koko maahan nähden ja vähäliikenteisten päällystettyjen teiden osuus puolet osuudesta koko maassa. Sorateiden määrän ja ennen kaikkea merkityksen huomioiminen rahanjaossa on maakunnan liikenneolojen kannalta tärkeää.

Äänekosken biotuotetehdas lisää puunkorjuuta Suomessa noin 10 %, Keski-Suomessa merkittävästi tätä enemmän. Tiestöllä uuden tehtaan vaikutus näkyy kauttaaltaan. Esimerkiksi valtatiellä 4 Äänekosken kohdalla raskaan liikenteen määrä lisääntyy n. 25 % (nyt noin 1000 ajoneuvoa/vrk) ja kaksinkertaistuu eräillä seututeillä. Sorateillä suhteellinen muutos on pienempi, mutta koskettaa käytännössä koko verkkoa. Tehtaan käynnistyessä käytännössä kaikki kuljetukset tapahtuvat suurimmilla ajoneuvoasetuksen sallimilla massoilla (kokonaispaino 76 tonnia). Vuoden 2015 I LTA:ssa myönnetyllä 158 M€:n panostuksella tehtaan toiminnan kannalta kriittisimmät väylät saadaan korjattua.

Keski-Suomen keskeisillä pääteillä (vt 4 ja 9) ja Jyväskylän seudulla liikenteen kasvu on jatkunut huomattavan nopeana, eikä teiden standardi monelta osin vastaa tarvetta. Kyseiset väylät ovat merkittäviä elinkeinoelämän käyttämiä kuljetusreittejä valtakunnallisesti. Teillä on paljon päivittäin ruuhkautuvia jaksoja, mikä haittaa merkittävästi elinkeinoelämää ja muodostaa jatkossa yhä suurempia kasvun esteitä. Rakenteiden ikääntyessä vilkkailla teillä joudutaan jatkossa tekemään entistä raskaampia korjauksia (esim. suuret sillat), mikä aiheuttaa merkittävää liikenteellistä haittaa.

2.11.2015

Rahoitustarve

Perusväylänpitoon on Keski-Suomen maanteille osoitettu viimevuosina noin 27 milj.euron vuosittainen rahoitus. Merkittäviä eduskunnan päättämiä kehittämishankkeita maakunnassa ei viime vuosina ole ollut.

Rahoituksesta 58 % kohdentuu päivittäiseen kunnossapitoon, 40 % päällystettyjen teiden ja siltojen ylläpitoon ja korjauksiin ja 2 % erilaiseen tienpitoa palvelevaan suunnitteluun. Perustienpidon rahoituksella rahoitukselle ei ole pystytty toteuttamaan pieniäkään investointeja käytännössä ollenkaan.

Viime vuosina alueelle osoitetulla rahoituksella vilkkaimpien pääteiden kunto on pystytty säilyttämään tyydyttävänä, mutta muun tieverkon kunto on heikentynyt. Priorisointi noudattaa tienpidon strategiaa, jonka mukaan elinkeinoelämälle tärkeimpien väylien kunto varmistetaan. Vaikka siltojen painorajoitukset haittaavatkin kuljetuksia monin paikoin, siltojen kunto on kokonaisuudessaan pystytty säilyttämään kohtalaisena.

Rahoitustaso pakottaa rakenteiden elinkaaren kannalta liian kevyisiin toimenpiteisiin. Näin toimiessaan tienpitäjä varmistaa koko tieverkon pysymisen lyhyellä aikajänteellä liikennöitävänä. Päällystetyllä tiellä reiät paikataan, vaikka koko tie tulisi päällystää uudelleen. Sorateillä tehdään vain hoidonomaisia kevyitä toimenpiteitä. Turvallisuuden parantamiseksi nopeusrajoituksia on kuntosyistä jouduttu asettamaan enenevässä määrin.

Keskeisten tienpidolle asetettujen tavoitteiden toteutuminen Keski-Suomen tieverkolla edellyttäisi vuotuisen perusrahoituksen vuosittaista runsaan neljänneksen eli noin 9 milj.euron pysyvää korotusta. Lisärahoitus kohdennettaisiin seuraavasti:

- päällystetyt tiet (päällystäminen, rakenteen parantaminen) n. 3,5 milj.euroa,
- sillankorjaus n. 0,7 milj.euroa,
- soratiet (mm. kantavuuden parantaminen) n. 0,7 milj.euroa,
- tien varusteet ja laitteet (mm. kaiteiden ja opasteiden korjaus) n. 0,6 milj.euroa,
- hoito n. 0,7 milj.euroa,
- pienet investoinnit ja suunnittelu (mm. liikenneturvallisuutta ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantavat) n. 3,0 milj.euroa.

Edellä mainitun suuruisella lisärahoituksella korjausvelan kasvu voidaan pysäyttää ja liikennöintiolosuhteet vilkkaiden päätiejaksojen ulkopuolella turvata nykyistä paremmin. Uusien asiakastarpeiden, yhdyskuntarakenteessa tapahtuvien muutosten tukeminen tai alueiden välisen saavutettavuuden parantaminen edellyttäisi lisäksi merkittävää lisäpanostusta sekä pieniin perusväylänpidon rahoituksella tehtäviin pienehköihin investointeihin että kiireellisimpien suurenten investointien toteuttamista.

Johtaja Jukka Lehtinen